

INTERVENCIJE INŠPEKCIJE URSJV V LETU 2017

V letu 2017 je inšpekcija URSJV obravnavala 17 interventnih zadev, kar je ena manj kot v letu 2016.

Intervencije, povezane s prevozom

V letu 2017 je bilo kar enajst intervencij povezanih z znano povišano hitrostjo doze pri prevozu virov sevanj ali radioaktivnih odpadkov (RAO).

1. Vrnitev tovora v državo izvora

Šestkrat so detektorji v Italiji pri meritvi hitrosti doze na tovoru iz tujine zaznali povišano sevanje. V vseh primerih je URSJV o meritvah v Italiji obvestilo podjetje SŽ - Tovorni promet, d.o.o., ker je bil prevoz opravljen po železnici. Tovor, sekundarne kovinske surovine, je bil nato preko Slovenije vrnjen v državo izvora, na Madžarsko ali Hrvaško. V obeh državah smo predhodno obvestili njihov upravni organ o vračanju tovora.

Iskanje predmetov, ki so povzročali povišano hitrost doze na vagonih. Viden je že razložen tovor na lokaciji podjetja, ki se ukvarja s sekundarnimi surovinami (Foto: ZVD d.o.o.)

2. Povišane hitrosti doz zaradi naravnih radionuklidov

SIJ Acroni d.o.o. je dvakrat poročal URSJV, da je na vagonih iz podjetja Dinos d.d. izmeril povišano hitrost doze. Prav tako je podjetje SŽ - Tovorni promet, d.o.o. trikrat poročalo, da je bila na vagonih z materialom iz podjetja Dinos d.d. v Italiji izmerjena povišana vrednost ionizirajočega sevanja. ZVD d.o.o. je nato opravil meritve na tovoru v sedmih vagonih. V njih so bile odpadne cevi iz tehnološkega procesa.

Ugotovili so, da je bil v vseh vagonih material s povišano vrednostjo naravnih radionuklidov, ki se je nahajal na notranji oblogi cevi. Izmerili so prisotnost izotopov iz ^{238}U in ^{232}Th razpadne verige. ZVD d.o.o. je zaradi nizke vrednosti specifičnih aktivnosti priporočil, da upravni nadzor ni potreben.

Odpadne industrijske cevi z notranjo oblogo, kjer so bile najdene povišane vrednosti naravnih radionuklidov (Foto: ZVD d.o.o.)

Intervencija, povezana z viri sevanj v uporabi

URSJV je opravila inšpekcijski pregled v zvezi z izvajanjem industrijske radiografije na lokaciji IJS v Ljubljani, kjer je merilnik v Mreži zgodnjega obveščanja (MZO) URSJV zaznal približno 20x višjo vrednost sevanja, kot jo sicer tak merilnik običajno zazna zaradi naravnega ozadja. Ugotovljeno je bilo, da so v bližini merilnika potekala gradbena dela menjave toplovoda. Pri tem so izvajali tudi industrijsko radiografijo, kar je zaznal merilnik URSJV in sprožil alarm. Podjetje, ki je izvajalo radiografijo, je zato začelo s predhodnim obveščanjem URSJV o izvajanju industrijske radiografije v bližini tega merilnika. Industrijska radiografija se je praviloma izvajala v zgodnjih jutranjih urah, ko drugih delavcev na lokaciji ni bilo. Dela so se vedno zaključila še pred prihodom drugih delavcev na lokacijo.

Če najdete vir sevanja neznanega izvora, ali če sumite, da gre za vir sevanja, pokličite dežurnega URSJV: tel. št. 041 982 713.

Ostale intervencije

Na pobudo civilne iniciative iz Moravč je inšpekcija opravila informativne meritve hitrosti doze na odlagališčih peskokopov podjetja v občini Moravče. Prijavitelji so sumili, da tam odlagajo radioaktivne odpadke. Sum je bil ovržen.

Inšpekcija je pregledala tudi stanje po požaru v podjetju KEMIS kemični izdelki, predelava in odstranjevanje odpadkov d.o.o., kjer tudi ni bilo zaznati povišanega sevanja.

Ena intervencija je bila povezana z izmerjeno povišano osebno dozo delavca v industriji. Odčitek dozimetra v eno in pol mesečnem obdobju je znašal 9,75 mSv. Ugotovljeno je bilo, da je bila ta doza posledica medicinskih postopkov v nuklearni medicini.

Inšpekcija je spremljala tudi ravnanje NEK ob zaustavitvi 21. 4. 2017 ter sodelovala pri vaji pripravljenosti na nesrečo v industrijski radiografiji, ki je obsegala ukrepanje ob eksploziji in požaru. Vajo je organiziralo PGD Ihan. Na njej so poleg gasilcev sodelovali sodelavci URSJV, ARAO, ELME IJS, policije in službe nujne medicinske pomoči.

dr. Helena Janžekovič

SPREMLJANJE VARNOSTNE KULTURE PRI IZVAJALCIH SEVALNIH DEJAVNOSTI

Varnostna kultura predstavlja način dojemanja varnosti, vrednot in prioritet v organizaciji. Dobra varnostna kultura, za katero je značilna komunikacija, temelji na vzajemnem zaupanju, predstavlja odnos neke organizacije do varnosti, ki presega pričakovanja. Gre za odnos do varnosti, kjer organizacija dela več kot je zahtevano ali potrebno, saj se taka organizacija zaveda pomena varnosti in varnost postavlja na prvo mesto. Vrednote organizacije, ki ima vzpostavljeno dobro varnostno kulturo, temeljijo na prepričanju, da je varnost na prvem mestu in da je zanjo odgovoren vsak posameznik.

(Vir: <http://www.clearpathemployer.com/blog/the-skinny-on-health-and-safety-representatives-in-the-workplace>, 30. 5. 2018)

URSJV od konca leta 2016 spremlja varnostno kulturo tudi pri izvajalcih sevalnih dejavnosti. Varnostno kulturo spremljamo med komunikacijo s stranko ter vodenjem upravnega postopka pri izdaji dovoljenja (npr. pregled vloge in dokumentacije, ustne obravnave, sestanki).

URSJV pri strankah ugotavlja primere dobre varnostne kulture:

- stranka svoje zaposlene, ki delajo z viri sevanja, redno izobražuje iz varstva pred sevanji in jim omogoča uporabo TL dozimetrov, kljub temu, da ti zaposleni niso razvrščeni kot sevanju izpostavljeni delavci,
- stranka sproti obvešča URSJV o spremembah – npr. pošlje potrdila o opravljenem strokovnem usposabljanju sproti, kljub temu, da ni v postopku pridobivanja/spremembe dovoljenja.

Žal pa URSJV pri strankah ugotavlja tudi primere slabe varnostne kulture:

- nekatere stranke dopolnjujejo svojo vlogo do roka za dopolnitev vloge, nato pa od URSJV pričakujejo, da dopolnjeno vlogo reši v najkrajšem možnem času in na URSJV vršijo pritisk,
- zavajajoče podajanje informacij,
- slabo pripravljena dokumentacija,
- nekateri pooblaščen distributerji ali serviserji ne podajajo ustreznih informacij svojim strankam, ki so kupile vire sevanja,
- ne pravočasno poročanje strank in pomanjkljivo oz. nedosledno vodenje evidenc o oddaji javljalnikov požara,
- nepripravljenost na sodelovanje: nekatere stranke se ne odzovejo na telefonske klice in URSJV ne želijo posredovati podatkov, ki so potrebni za izdajo dovoljenja,
- neprimeren odnos strank do URSJV – žaljiva, neprijazna ter podcenjujoča komunikacija nekaterih strank,
- nekatere stranke ne prigrasijo uporabe novih virov sevanja, tako da o teh virih sevanja obvestijo njihovi distributerji,
- nepoznavanje zakonodaje s področja varstva pred sevanji,
- nepravočasno podajanje vlog za podaljšanje dovoljenj,
- slab nadzor odgovorne osebe za varstvo pred sevanji nad svojimi viri sevanj ter nad sevalno dejavnostjo, ki jo izvajajo, saj se ob vodenju upravnega postopka izkaže, da pri stranki izvajajo še eno sevalno dejavnost, za katero odgovorna oseba za varstvo pred sevanji ni vedela,
- stranka ni želela nakupiti merilnika kontaminacije, ki ga pri pregledu javljalnikov požara potrebuje, ker je po njenem mnenju ekonomsko neupravičen in tudi ni videla smiselnosti njegove uporabe.

Vesna Logar Zorn

